

DRET INTERNACIONAL PUBLIC

Curs Acadèmic 2019-2020

Prof. Karla D. Zambrano González

Esta obra está protegida con una [Licencia Creative Commons
Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

**TEMA 5. L'Estat com a subjecte
del Dret
internacional**

I. L'Estat i els seus elements constitutius

A) La figura de l'Estat

- Realitat complexa.
- Sorgeix amb les monarquies europees dels segles XV i XVI.
- Vinculats històricament al naixement del Dret internacional.

- Doctrina: Estat = Entitat dotada d'un **territori**, d'una **població** i d'un **govern**, que és **sobirana i independent**, en el sentit que no està subordinada a cap altre Estat o entitat, depenent directament del dret internacional.
- MIAJA DE LA MUELA: Hi ha un Estat per al Dret internacional quan una **autoritat exercix un poder efectiu** sobre unes **persones** i un **territori**.

- Aparició de nous Estats després de la 2^a G.M. —> descolonització
- Naixement d'Estats = procés relativament constant que segueix produint-se de diverses formes en el món actual: com resultat d'una resolució d'una Organització internacional (Israel -1947); Acord internacional (Xipre - 1951); a conseqüència del desmembrament o dissolució d'un Estat (URSS - 1991), com resultat d'una sèrie de conflictes armats (A. Iugoslàvia), declaració unilateral d'independència (Kosovo -2008).

Tots els Estats posseeixen una mateixa condició jurídica davant el Dret internacional com ens dotats de sobirania i definits pel principi d'igualtat sobirana.

B) Els elements constitutius de l'Estat

3 elements a tindre en compte:

1. Territori.
2. Població.
3. Organització político-jurídica.

1. Territori

Constitueix el suport o base física sobre el que s'assenta la població i sobre el que aquesta exerceix la seua sobirania.

Compren: l'espai terrestre (fronteres), espais marins i l'espai aeri nacional.

Fronteres: delimitades amb fermesa.

I si les fronteres no han sigut establides amb certesa?

J.I. —> és prou amb què el territori tinga una consistència adequada, inclús encara que les seues fronteres no hagen sigut delimitades encara de forma precisa, i que l'Estat exercisca actualment el seu poder públic independent sobre eixe territori.

- El territori d'un Estat és inviolable.

- Art. 2.4 de la Carta de l'ONU.

“Els Membres de l'Organització, en les seues relacions internacionals, s'abstindran de recórrer a l'amenaça o a l'ús de la força contra la integritat territorial o la independència política de qualsevol Estat, o en qualsevol altra forma incompatible amb els Propòsits de les Nacions Unides”

Res. 2625 AG de 24 d'octubre de 1970:

tot Estat ha d'abstindre's de recórrer a l'amenaça o l'ús de la força per a «violiar les fronteres internacionals existents d'un altre Estat» i que el territori d'un Estat no serà objecte d'ocupació militar derivada de l'ús de la força en contravenció de les disposicions de la Carta ni es reconeixerà com legal cap adquisició territorial derivada de l'amenaça o l'ús de la força.

L'Estat és l'únic subjecte del Dret internacional de base territorial. Les organitzacions internacionals, que també són subjectes del Dret internacional, no posseïxen territori i per això les seues seus han de situar-se en el territori d'un Estat hoste.

2. Població

És la comunitat humana establerta sobre el territori de l'Estat i sobre la que aquesta exerceix la seua autoritat.

Nacionals i estrangeres... Al dret d'asil també?

3. Organització político-jurídica

- Ha de tindre una estructura governamental i administrativa que faça possible l'exercici efectiu de les funcions estatals en l'orde intern i en l'orde internacional.
- Opinió consultiva CIJ - Sahara Occidental: “Segons l'opinió de La Cort, cap regla del Dret internacional exigix que l'Estat tinga una estructura determinada, com ho prova la diversitat d'estructures estatals que actualment existixen en el mundo”

- Art. 4 Carta de l'ONU:

“Podran ser Membres de les Nacions Unides tots els altres Estats amants de la pau que accepten les obligacions consignades en esta Carta, i que, segons el parer de l'Organització, estiguen capacitats per a complir les dites obligacions i es troben disposats a fer-ho.”

Doctrina: L'existència d'un Estat requereix:

“una organització institucional i efectiva a través de la qual puguen emportar-se acabe les funcions d'autoritat pública en el seu territori i sobre la població estatal; el govern ha de garantir, inclús, els mecanismes orgànics necessàries per a entrar en relació amb altres Estats i amb els altres subjectes de l'ordenament internacional...**quan s'afirma que l'Estat no existix sense govern, vol significar-se que ha de disposar dels òrgans necessaris per a exercir la funció legislativa, executiva, judicial, que assegura el control de la seua economia, la seguretat nacional i la resta de servicis públics enfront d'altres Estats i respecte d'altres forces socials internes. Però, al mateix temps, és capaç d'assegurar l'estabilitat de les relacions internacionals davant de la resta d'Estats.**”

II. LA CONDICIÓN INTERNACIONAL DE L'ESTAT

- Reconeixement de la sobirania de l'Estat.

A) Sobirania de l'Estat

A l'àmbit intern: *Summa potestas + plenitudo potestatis* = autoritat suprema i plena.

A l'àmbit internacional: Absència de sometiment a un poder superior al del propi Estat i equival a independència.

“És una de les bases esencials de les relacions internacionals”

Affaire du détroit de Corfou, Arrêt du 9 avril 1949: C.I.J. Recueil 1949, p. 35.

- En virtut de la seua sobirania, l'Estat:
- Posseïx competències exclusives per a l'exercici dels poders legislatiu, executiu i jurisdiccional en l'àmbit intern.
- Té competències sobiranes per a decidir lliurement la seua acció exterior, sense més limitacions que les establides pel Dret internacional.
- Té deures que deriven de la necessitat de respectar la sobirania de la resta de països.

Max Huber:

“La sobirania... comporta el dret exclusiu de desplegar les activitats pròpies d'un Estat. Però este dret té, com a corol·lari, un deure; l'obligació de protegir dins del seu territori els drets d'altres Estats, en particular, el dret a la integritat i a la inviolabilitat tant en la pau com en la guerra, conjuntament amb els drets que els Estats poden reclamar per als seus nacionals en territori extranjero...a fi d'assegurar a estes, en qualsevol lloc, eixe mínim de protecció que garantix el Dret internacional.”

Dret internacional: Estat i sobirania són indissociables.

La sobirania és l'element decisiu de l'Estat i el que permet distingir-lo d'altres entitats que posseeixen territori, població i organització politico-jurídica però que depèn jurídicament d'altra autoritat en l'àmbit de les relacions internes i internacionals (federacions, CCAA...)

B) Contingut de la sobirania: les competències de l'Estat.

Competències de l'Estat: poders o atribucions on el exercici de la sobirania de l'Estat pel compliment de les seues funcions.

1. Caracters i abast de les competències de l'Estat

Àmbit nacional: facultat de legislar per la totalitat del seu territori, l'exercici de la competència jurisdiccional pels tribunals de justícia i el monopoli del poder coactiu dins del seu territori.

Àmbit internacional: llibertat per conduir les seues relacions internacionals d'un mode independent i sense sotmetre's a altres exigències que les derivades del propi Dret internacional.

Competències dels Estats: naturalesa originària.

Competències de les Ols: naturalesa atributiva.

**Quan parlem de competències
exclusives de l'Estat?**

“Les paraules “competència exclusiva” (“domestic jurisdiction”) pareixen referir-se encertes matèries que, encara que puguen afectar de molt prop als interessos de més d'un Estat, en principi, no estan regulades pel Dret internacional. Pel que es referix a estes matèries, cada Estat és amo de les seues decisions.”

Opinió consultiva CPJI 7 de febrer de 1923.

Art. 2.7 Carta de l'ONU:

“Cap disposició d'esta Carta autoritzarà a les Nacions Unides a intervindre en els assumptes que són essencialment de la jurisdicció interna dels Estats, ni obligarà; als Membres a sotmetre els dits assumptes a procediments d'arreglament d'acord amb la present Carta; però este principi no s'oposa a l'aplicació de les mesures coercitives prescrites en el Capítol VII.”

2. Límits al exercisi de les competències de l'Estat.

- No poden exercir-se en un altre Estat.
- Limitacions per l'adopció d'Acords lliurement celebrats.
- Competències reglades: regulació limitativa de la competència. Exemple?

- Progressiva reducció de competències dels Estats en relació amb l'aparició de noves normes dins del marc de les relacions internacionals.

C) Corol·laris de la sobirania: igualtat sobirana, no intervenció i immunitat de l'Estat

- L'igualtat sobirana dels Estats

- La no intervenció dels Estats en els assumptes d'altres Estats

- La immunitat de jurisdicció i d'execució de l'Estat estranger.

1. Igualtat sobirana

Principi fonamental del Dret internacional.

Art. 2.1 Carta de l'ONU:

“L'Organització esta basada en el principi de la igualtat sobirana de tots els seus Membres”.

Resolució 2625 AG 24 d'octubre de 1970:

Tots els Estats gaudixen d'igualtat sobirana. Tenen els mateixos drets i els mateixos deures i són per igual membres de la comunitat internacional, a pesar de les diferències d'orde econòmic, social, polític o d'una altra índole. En particular, la igualtat sobirana comprén els elements sigüientes: a) Els Estats són iguals jurídicament; b) Cada Estat gaudix dels drets inherents a la plena sobirania; c) Cada Estat té el deure de respectar la personalitat dels altres Estats; d) La integritat territorial i la independència política d'un Estat són inviolables; e) Cada Estat té dret de triar i portar avant lliurement el seu sistema polític, social, econòmic i cultural; f) Cada Estat té el deure de complir plenament i de bona fe les seues obligacions internacionals i de viure en pau.

- Privilegis d'Estats posició de prevalència davant altres.
- Discriminació positiva en altres casos.

Ex. responsabilitats comuns però diferenciades.

2. No intervenció en els assumptes interns

El principi de la igualtat sobirana dels Estats implica la obligació de no intervindre en els assumptes que son de la jurisdicció interna dels altres Estats.

Resolució 2625 AG 24 d'octubre de 1970.

Cap Estat o grup d'Estats té dret a intervindre directament o indirectament ,y siga quin siga el motiu, en els assumptes interns o externs de qualsevol altre. Per tant, no sols la intervenció armada, sinó també qualssevol altres formes d'ingerència o d'amenaça atemptatòria de la personalitat de l'Estat o dels elements polítics, econòmics i culturals que ho constituïxen, són violacions del Dret internacional

- Tendència en la pràctica i la teoria del Dret internacional que apunta a la introducció de certes excepcions a la prohibició de intervenció en els assumptes interns d'altre Estats, particularment en virtut de l'anomenada assistència, ingerència o "intervenció humanitària".

3. Inmunitat sobirana de l'Estat.

El dret internacional reconeix als Estats l'anomenada "immunitat sobirana", on la virtut d'aquesta exclou que un Estat pugui ser sotmesa contra la seua voluntat a les instàncies judicials o als poders coactius d'altre Estat sense el seu consentiment.

La immunitat de jurisdicció i execució dels Estats estrangers s'ha reconegut amplament en la pràctica internacional tradicional donant lloc a un conjunt de normes consuetudinàries que la consagren.

ATENCIÓ

Inmunitat de jurisdicció i execució davant els assumptes civils i mercantils \neq inmunitat de jurisdicció i execució de l'Estat.

III. LA DINÀMICA DE L'ESTAT: TRANSFORMACIONS POLÍTIQUES I TERRITORIALS.

A) Identitat i continuïtat de l'Estat.

- Excepte en els casos que l'Estat s'extingisca totalment, l'ent estatal permaneceix idèntic per al Dret internacional a pesar dels canvis que puguen alterar la seua estructura personal, territorial o política.

B) Naixement i reconeixement dels nous Estats

1. Concepte i modalitats de reconeixement

IDI Brussel·les de 1936:

El reconeixement d'un nou Estat és l'acte lliure pel qual unisc o diversos Estats fan constar l'existència sobre un territori determinat d'una societat humana políticament organitzada, independent de qualsevol altre dels Estats existents, capaç d'observar les prescripcions del dret internacional, i pel que manifesten, en conseqüència, la seua voluntat de considerar-la com a membre de la Comunitat internacional.

Com ha de ser eixe reconeixement? Declaració específica o de mode tàcit.

Tàcit —> problemes per a determinar tal reconeixement.

OJO: Reconeixement col.lectiu —> a la fi cada Estat.

2. Caràcter discrecional del reconeixement

- El reconeixement és un acte lliure perquè és competència discrecional de l'Estat que reconeix decidir si ho fa o no, amb total independència i en funció de criteris d'oportunitat.
- L'evolució del Dret internacional posa de manifest una tendència a limitar la discrecionalitat en matèria de reconeixement.

3. Caràcter declaratiu del reconeixement

- El reconeixement d'un Estat no té per efecte "crear" una entitat estatal, a la vegada que el no reconeixement del mateix per part d'un o diversos Estats no té per efecte impedir la seua existència. La funció pròpia del reconeixement consisteix en posar de manifest que l'Estat que reconeix aquesta disposat a entaular relacions internacionals amb l'Estat reconegut.

C) Transformacions polítiques: el reconeixement dels governs

- Els canvis sobrevinguts en el règim de govern, per regla general, no afecten a la condició internacional de l'Estat, que segueix sent el mateix amb independència de qui siga el Govern en exercici en cada moment.

- Dues doctrines:

1. Wilson —> Legitimitat.

2. Estrada —> Desaparició de les relacions diplomàtiques.

D) Transformacions territorials: la successió d'Estats

- Substitució d'un Estat per altre en la responsabilitat de les relacions internacionals d'un territori. La successió d'Estats planteja complexes qüestions relacionades amb: a) els tractats celebrats per l'Estat predecessor respecte del territori objecte de la successió; b) els béns, arxius i deutes de l'Estat predecessor; c) la condició de Membre d'Organitzacions internacionals de l'Estat predecessor; d) la nacionalitat de la població de l'Estat predecessor...

- La Convenció sobre la successió d'Estats en matèria de tractats de 23 d'agost de 1978 va entrar en vigor el 6 de novembre de 1996, però únicament vincula a 22 Estats. La convenció contempla quatre supòsits distints als que aplica regulacions diferents: a) successió respecte d'una part del territori. B) Estats de recent independència c) unificació d'Estats i d) separació d'una part del territori.

En el cas dels països de recent independència (els pobles colonials) s'aplica el principi de la taula rasa en la virtut del qual l'Estat successor no queda necessàriament vinculat pels tractats celebrats per l'Estat predecessor, excepte els relatius a les fronteres. En els altres supòsits, el criteri general és el d'afavorir la continuïtat dels tractats, per mitjà d'una regulació diferenciada per als distints casos.